

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Кафедра парламентаризму
Наукова школа вітчизняного парламентаризму
ГО «Академія парламентаризму»

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ВИБОРУ

МАТЕРІАЛИ
IV-го КОНГРЕСУ ПАРЛАМЕНТАРИСТІВ
до Дня Конституції України
28 червня 2023 року

За загальною редакцією
Л. Г. Комахи, В. А. Гошовської

КИЇВ
2023

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 19 від 29 червня 2023 р.)

Конституційний вимір українського цивілізаційного вибору : матеріали IV-го Конгресу парламентаристів до Дня Конституції України (Київ, 28 черв. 2023 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, В. А. Гошовської. Київ : Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2023. 84 с.

У збірнику представлені тези доповідей IV-го Конгресу парламентаристів на тему: «Конституційний вимір українського цивілізаційного вибору», у яких висвітлено питання реалізації основних положень Конституції України в умовах війни з РФ з урахуванням цивілізаційного вибору України; конституціоналізм і парламентаризм як цивілізаційний вибір України та гарантія прав і свобод людини і громадянина.

Розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і наукових установ, студентів, аспірантів і докторантів, практиків та інших заінтересованих осіб.

УДК 342.4(477)(06)

Матеріали IV-го Конгресу парламентаристів друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу. Відповідальність за фактичні помилки, достовірність і точність інформації, автентичність цитат, плагіат, правильність фактів та посилань несуть автори.

ЗМІСТ

ВАЛЕНТИНА ГОШОВСЬКА. УКРАЇНСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТАРИЗМ І КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ: СУТНІСТЬ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ.....	5
ІРИНА БИТЮЦЬКА. ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПАРЛАМЕНТАРЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ.....	8
КИРИЛО БОДЮЛ. ПРИНЦИПИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.....	10
ОЛЕКСАНДР БОЖКОВ. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ КОАЛІЦІЙ	12
ЄВГЕН ГАЛЬЦЕВ. ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ПАРЛАМЕНТУ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ.....	14
АЛІНА ГАРІБОВА. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	16
ЮРІЙ ГОЛИК. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В УКРАЇНІ ПІСЛЯ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ	18
ВОЛОДИМИР ГОШОВСЬКИЙ. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ІХ СКЛИКАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ З РФ: УСПІШНІ ПРАКТИКИ ТА СКЛАДНІ РІШЕННЯ	20
ВЕМІР ДАВІТЯН. ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	22
ЛІДІЯ ДАНИЛЕНКО, ВЛАДИСЛАВ ВАЩИШИН. КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ	24
СЕРГІЙ ДАНИШ. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	27
ЕЛЬМІРА ДОРОШЕНКО. КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ І ПАРЛАМЕНТАРИЗМ ЯК ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ТА ГАРАНТІЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.....	29
ВОЛОДИМИР ДУБАС. ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	31
АНДРІЙ ІЛЬЄНКО. ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	33
ЮРІЙ КІСЄЛЬ. РОЛЬ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ В ЇЇ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОМУ ВИБОРІ	36
ОКСАНА КОГУТ. ВОЄННИЙ СТАН В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ, НАСЛІДКИ ДЛЯ ПАРЛАМЕНТУ	39
ПАВЛО КОНОНЕНКО. ЗАСТОСУВАННЯ ВИБОРЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ.....	41
ЯРОСЛАВ КОТИЛКО. ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД У СУСПІЛЬНО-РЕЛІГІЙНИХ ВІДНОСИНАХ В УКРАЇНІ	43
ВОЛОДИМИР КРЕЙДЕНКО. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ ІХ СКЛИКАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА УСПІШНІ РІШЕННЯ	45
МАРІЯ КУКТА. ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	47
ЛІНА ЛІТУС. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В УКРАЇНІ	49
НАТАЛІЯ МАРТИНЕНКО. ЩОДО ПИТАННЯ САМОВРЯДУВАННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ	51
ОЛЕНА МУСІЄНКО, ОЛЕКСІЙ МУСІЄНКО. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: СУТНІСТЬ, АКТУАЛЬНІСТЬ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	54

ІРИНА ОЛІЙНИК. РЕГУЛЮВАННЯ ПОСЕРЕДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ СТРАХУВАННЯ НА РИНКУ ЖИТЛА	57
КАТЕРИНА ПАВЛЕНКО. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	60
ВОЛОДИМИР ПРИГЛАДЬ. ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ.....	62
МАРИНА СКИБА. КОНСТИТУЦІЙНІ ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	64
ТИМУР СЛОБОДЕНЮК. НОВАЦІЇ У НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В М. КИЄВІ, ЗУМОВЛЕНІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ ВІЙНОЮ	66
ТАРАС СМУРНИЙ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ	68
ТЕТЯНА СТЕФ'ЮК. ПАРЛАМЕНТСЬКА РЕФОРМА В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ	70
ПАВЛО СУШКО. ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	73
КИРИЛО ТИМОШЕНКО. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА У ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСАХ.....	75
ЮРІЙ ХАНІК. ФОРСАЙТ-ПРАКТИКИ: ДОСВІД ЄВРОПАРЛАМЕНТУ	77
ОЛЕНА ЧЕРНЯВСЬКА. МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	79
АНДРІЙ ШЕМЧУК. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	82

Наталія Мартиненко,

доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування, провідний науковий співробітник Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

Nataliia Martynenko,

Ph.D. in the field of Public Management and Administration, Leading Researcher at National Scientific Center «Hon. Prof. M. S. Bokarius Forensic Science Institute»

<https://orcid.org/0000-0002-3234-0689>

ЩОДО ПИТАННЯ САМОВРЯДУВАННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ

REGARDING THE ISSUE OF SELF-GOVERNMENT OF FORENSIC EXPERTS

In accordance with paragraph 14 of the first part of Article 92 of the Constitution of Ukraine, the principles of forensic examination are determined exclusively by the laws of Ukraine. In the Decree of the President of Ukraine "On the Goals of Sustainable Development of Ukraine for the Period Until 2030", the list of goals of sustainable development states the following: promoting the building of a peaceful and open society in the interests of sustainable development, ensuring access to justice for all and creating effective, accountable and based on the broad participation of institutions at all levels. The Decree of the President of Ukraine "On Urgent Measures to Carry out Reforms and Strengthen the State" as one of the issues in the spheres of legal policy, ensuring the rights and freedoms of man and citizen set the Cabinet of Ministers of Ukraine the task of taking measures to develop and introduce changes to legislative acts on "creating a system of self-government of forensic experts". By order of the Ministry of Justice of Ukraine, amendments were made to the Regulation on expert qualification commissions and certification of judicial experts. These changes became the subject of legal proceedings.

Current legislation regulating forensic expert activity needs to be improved taking into account international European standards. We believe that the adoption of a law that would take into account the issue of self-governance of forensic experts will allow to eliminate the existing contradictions.

Keywords: forensic experts, forensic expert activity, expert provision of justice.

Відповідно до пункту 14 частини першої статті 92 Конституції України засади судової експертизи визначаються виключно законами України [1].

В Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» в переліку цілей сталого розвитку, які є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України зазначена наступна: сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях [2]. Указом Президента України «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» одним із питань у сферах правової політики, забезпечення прав і свобод людини і громадянина Кабінету Міністрів України поставлено завдання вжити заходів з розроблення та внесення змін до законодавчих актів щодо «створення системи самоврядування судових експертів» [3].

Крім того, наказами Міністерства юстиції України від 03.02.2020 № 337/5 [4], від 28.04.2020 № 1540/5 [5] були внесені зміни до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів [6]. Ці зміни стали предметом судового розгляду. У постанові від 26 жовтня 2022 року по справі №640/13090/20 Верховний Суд постановив:

«3. Визнати незаконним та нечинним пункт 3 Змін до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 03 лютого 2020 року № 337/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 лютого 2020 року за № 129/34412, в частині:

– внесення змін до абзацу 2 пункту 4 розділу II Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів шляхом доповнення цього абзацу другим реченням такого змісту: «Судові експерти, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, включаються до постійного складу палат ЦЕKK за поданням громадських організацій судових експертів (не більше однієї особи від громадської організації)», а також

– внесення змін до абзацу 1 пункту 5 розділу II Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів шляхом доповнення цього абзацу другим реченням такого змісту: «Судові експерти, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, включаються до змінного складу палат ЦЕKK за поданням громадських організацій судових експертів».

4. Визнати незаконним та нечинним підпункт 1 пункту 1 Змін до Положення про експертно-кваліфікаційну комісію при Мін'юсті та атестацію судових експертів, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 28 квітня 2020 року № 1540/5, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2020 року за № 389/34672 в частині викладу другого речення абзацу 2 пункту 4 розділу II Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів у такій редакції: «...Судові експерти, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, включаються до постійного складу палат ЦЕKK з числа судових експертів, запропонованих за поданням громадських організацій судових експертів (не більше однієї особи від громадської організації)» [7].

Ухвалюючи таку постанову, **Верховний Суд** керувався тим, що питання, порушені оскаржуваними нормами Наказу № 337/5 та Наказу № 1540/5, стосуються визначення правового статусу експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, та громадських організацій таких експертів, які, на переконання колегії суддів, повинні бути визначені законом, як того вимагає пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України [7].

Верховний Суд звернув увагу на те, що з аналізу змісту Закону № 4038-XII слідує, що у його нинішній редакції впроваджується чіткий державний контроль у сфері судової експертизи. Нормами цього Закону не передбачено будь-яких форм самоорганізації (самоврядування) експертів (в тому числі тих, які не є працівниками державних спеціалізованих установ), які були б наділені повноваженнями у сфері організації забезпечення судово-експертної діяльності, до якої належить зокрема питання формування ЦЕKK. За змістом статті 17 Закону № 4038-XII питання формування ЦЕKK належить до повноважень Мін'юсту, на який покладено організацію забезпечення судово-експертної діяльності. Положення Закону № 4038-XII обов'язковою умовою для формування ЦЕKK встановлюють наявність у її складі досвідчених фахівців та науковців, які мають кваліфікацію судового експерта та стаж практичної роботи за спеціальністю не менше п'яти років, а також фахівця з процесуальних питань судової експертизи (частина друга статті 17 Закону № 4038-XII). Водночас, дана норма не передбачає чіткої процедури відбору членів цієї комісії. Процедура формування ЦЕKK визначена Мін'юстом у Положенні про ЦЕKK. Відповідно до пункту 4 розділу II цього Положення Мін'юст своїм наказом затверджує постійний склад кожної палати [7].

Верховний Суд аргументував свою позицію тим, що Указом Президента України від 08.11.2019 № 837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» одним із питань поставлено завдання з розроблення та внесення змін до законодавчих актів щодо «створення системи самоврядування судових експертів». Така система сприятиме скороченню державного регулювання в галузі судової експертизи та має бути затверджена законом [7].

Чинне законодавство, яким регулюється судово-експертна діяльність, потребує вдосконалення з урахуванням міжнародних європейських стандартів. На наше переконання, прийняття закону, що враховував би питання самоврядування судових експертів дозволить усунути існуючі протиріччя.

Список використаних джерел

1. Конституція України, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
3. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави: Указ Президента України від 08.11.2019 № 837/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/837/2019#Text>

4. Про внесення змін до наказу Міністерства юстиції України від 03 березня 2015 року № 301/5: Наказ Міністерства юстиції України від 03.02.2020 № 337/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0129-20#n4>

5. Про затвердження Змін до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : Наказ Міністерства юстиції України від 28.04.2020 № 1540/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-20#Text>

6. Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: Наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2015 № 301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text>

7. Категорія справи № 640/13090/20: Адміністративні справи (з 01.01.2019); Справи, що виникають з ідносин публічної служби, зокрема справи щодо. Надіслано судом: 04.11.2022. Зареєстровано: 05.11.2022. Оприлюднено: 07.11.2022. Дата набрання законної сили: 26.10.2022. Номер судового провадження: К/9901/21866/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107123753>